

2024-03-25

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2024-00431

Verksamhetsberättelse 2023 för kommunstyrelsens trygghetsutskott

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens trygghetsutskott beslutar följande.

1. Kommunstyrelsens trygghetsutskott noterar de åtgärder och insatser som vidtagits inom ramen för kommunstyrelsens trygghetsutskott under 2023.

Sammanfattning av ärendet

Verksamhetsberättelsen för kommunstyrelsens trygghetsutskott (KSTU) visar att Nacka kommun upplevs som tryggt och säkert av medborgarna. Detta kan bland annat utläsas av Statistiska Centralbyråns (SCB) medborgarundersökning 2023.

De medel som avsattes i trygghetspaketet har använts i enlighet med kommunstyrelsens beslut. Av de avsatta 6 miljoner kr har 5,3 miljoner kr förbrukats.

Det lokala brottsförebyggande arbetet är en viktig del för kommunstyrelsens trygghetsutskott. ”Trygg och säker” är kommunens fyra lokala arbetsgrupper (Sicklaön, Älta, Boo och Fisksätra/Saltsjöbaden) har sammantaget träffats vid 24 tillfällen under 2023. På arbetsgruppernas möten arbetar med konkreta åtgärder för upplevda och uppkomna problem i respektive område. Under 2023 har två kampanjer genomförts kring våld i nära relation respektive bedrägerier. En kartläggning och analys har även genomförts kring välfärdsbrott.

Den öppna drogscen som funnits i Fisksätra är nu borttagen från listan. Inom Plan för samverkan mellan kommun och polis har 27 insatser identifierats under 2023 varav 16 av har slutförts och 11 är fortgående, det vill säga har påbörjats och en ännu inte är åtgärdad.

Ärendet

Inledning

Kommunstyrelsens trygghetsutskott (KSTU) leder och samordnar kommunens trygghetsarbete. Det inkluderar bland annat brottsförebyggande verksamhet, arbete mot välfärdsfusk och bedrägerier samt särskilda insatser inom Framgång Fisksätra.

Även om brottsligheten i Nacka är relativt låg och Nackaborna känner sig tämligen trygga, går utvecklingen åt fel håll. Det finns tecken på att den grova och organiserade brottsligheten breder ut sig och att gängkriminella försöker få fotfäste även i Nacka. 2023 inrättades därför ett särskilt trygghetsutskott under kommunstyrelsen. Genom kommunstyrelsens trygghetsutskott (KSTU) vill kommunen öka insatserna för att Nacka ska vara tryggt och säkert.

Utskottet har fått i uppdrag att samordna kommunens brottsförebyggande arbete för att få mer effekt och slagkraft i att öka tryggheten i vardagen för alla Nackabor. Kommunen ska inte och kan inte ta över statens brottsförebyggande eller rättsvårdande uppgifter, men kan bidra utifrån det egna ansvaret för bland annat skola, närvarande socialtjänst och ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. När kommunen bygger nytt eller bygger om, vare sig det gäller stadsbyggnad, infrastruktur eller samhällsbygge, behöver tryggheten vara i fokus. Utskottet ska arbeta nära civilsamhället, polisen, skolor och socialtjänst.

Kommunen ska också medverka till att minska nyrekryteringen till kriminella gäng och öka insatserna för personer som vill hoppa av. Allt detta för att gängen inte ska etablera sig och växa i Nacka. Ett annat tydligt uppdrag är att följa upp insatserna som beslutats inom ramen för Framgång Fisksätra, alliansens program från februari 2022 som ska lyfta Fisksätra och bidra till att Fisksätra tas bort från polisens lista över utsatta områden i Sverige. Särskild uppmärksamhet ägnas åt våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck. Välfärdsbrottslighet och bedrägerier har uppmärksammats alltmer och det är viktigt att arbeta strukturerat, systematiskt leta efter brister och att agera när fel upptäcks. Nackaborna ska kunna känna sig trygga i att deras skattepengar går till dem som har rätt till dem, därför görs större insatser kring detta.

Verksamhetsberättelse

Kommunstyrelsens trygghetsutskott (KSTU) genomförde sitt uppdrag under 2023 enligt plan och hade under året sammanlagt sex sammanträden. På dessa sammanträden redovisades bland annat rapporter från de lokala arbetsgrupperna i de fyra kommundelarna, aktuell information från polisen och från säkerhetsfunktionen. Andra aktuella frågor som också rapporterats och diskuterats är välfärdsbrottslighet, folkbokföringsbrott, kommunens och polisens trygghetsundersökning,

trygghetsskapande belysning, kampanj mot bedrägerier, läget kring den regionala våldsvågen, kampanj mot våld i nära relation samt utvecklingen i Fisksätra. Plan för samverkan mellan kommun och polis som ligger inom samverkansavtalet mellan kommun och polis och omfattar 27 aktiviteter där kommun och polis skall samverka, har också redovisats (se bilaga 1). Även akuta frågor och insatser har tagits upp, exempelvis oroligheter i Orminge, Fisksätra och Älta och att Stockholmsregionen gått upp i aktivt läge i samband med våldsvågen i regionen.

Kommunstyrelsens trygghetsutskott stödjer även arbetet med de fyra lokala arbetsgrupperna ”Trygg och säker” med en säkerhetsstrateg och en sekreterare som samordnar arbetet, tillför kunskap, tar hand om utskick, för minnesanteckningar och ser till att de åtgärder som beslutats om blir genomförda.

Fokusområden

KSTU har ett antal fokusområden utifrån uppdraget från kommunstyrelsen.

Dessa fokusområden är att:

- Nackaborna skall känna sig trygga i vardagen.
- det ska ske en samordning av det brottsförebyggande arbetet i kommunen för att öka effektiviteten i de brottsförebyggande insatserna.
- tryggheten ska vara i fokus när kommunen bygger nytt eller bygger om, vare sig det gäller stadsbyggnad, infrastruktur eller samhällsbygge.
- kommunen ska medverka till att minska nyrekryteringen till kriminella gäng och öka insatserna för personer som vill hoppa av. Särskilt uppmärksamhet ska också ägnas åt våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck.
- ett nära samarbete med civilsamhället, polisen, skolor och socialtjänst.
- välfärdsbrottlighet och bedrägerier skall uppmärksammas alltmer.

Nedan kommenteras utfallen i korthet.

Trygghet i vardagen

Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning 2023 visar att fler allmänt upplever en bättre trygghet i Nacka än övrigt i riket och även över tid.

Trygghet kopplat till utomhusvistelse

Nackas resultat ligger över riket och ökar jämfört med föregående år. Nackaborna känner sig trygga utomhus när det är ljus och resultatet för trygghet utomhus när det är mörkt ute har förbättrats. 83,5% (81,3%, år 2022) av Nackaborna känner sig trygga utomhus i området där man bor när det är mörkt ute (genomsnitt i riket är 75%) och 82% (79%, år 2022) är inte oroliga för att utsättas för ett våldsbrott (genomsnitt i riket är 76%). Den positiva utvecklingen kring tryggheten i Nacka som redovisas i SCB:s underökning bekräftas även i kommunens och polisens egen trygghetsundersökning 2023.

Oro

Generellt upplever Nackaborna mindre oro än riksgenomsnittet. De två frågorna där Nacka förbättrar resultatet som mest är oro för att bli utsatt för sexuella trakasserier eller likande samt inbrott i ditt hem. Oron ökar för att det kommer att ske en terrorhandling i kommunen samt hot och trakasserier på nätet.

Trygghet i samhället

I Nacka ökar tryggheten i 7 av 10 frågor jämfört med 2022, där våldsbrott har den bästa utvecklingen. Nackaborna upplever bristande eller trasig utomhusbelysning som ett större problem jämfört med 2022. Nacka är tryggare än riket på samtliga punkter.

Samordning av det brottsförebyggande arbetet

Det brottsförebyggande arbetet delas in i *situationell prevention* och *social prevention*.

Situationell prevention handlar om att förhindra eller försvåra brott samt öka upptäcktsrisken att brott begås genom att förändra den aktuella platsen. I detta arbete kan både civilsamhälle och näringsliv delta. *Social prevention* fokuserar på själva individen där yrkesgrupper som jobbar med dessa i sin profession deltar. Nedan beskrivs de samordningsorgan som byggts upp i kommunen uppdelat på situationell (se två första) och social (de fyra sista) prevention.

Lokala arbetsgrupperna ”Trygg och säker”

Nacka kommun jobbar idag strukturerat i fyra arbetsgrupper tillsammans med lokala aktörer från kommun, civilsamhälle och näringsliv i respektive kommundel för att öka tryggheten i området. Arbetet utgår från lokala lägesbilder där trygghetsmätningen utgör ytterligare vägvisning kring vilka frågor som skall prioriteras. Syftet med mötena inom de fyra arbetsgrupperna är att skapa en gemensam lägesbild inom respektive kommundel mellan lokala aktörer och sedan vidta enskilda eller samordnade åtgärder utifrån lägesbilden. Dessa åtgärder redovisas kontinuerligt till KSTU. Under 2023 har arbetsgrupperna träffats sex gånger under 2023, sammanlagt 24 möten.

Veckoavstämning med kommunens ”goda krafter”

Varje måndag genomförs en veckoavstämning med kommunens ”goda krafter” (polarna, trygghetsvårdar, kommunvakter, SSPF-samordnare, fritidsgårdar, ambulans, räddningstjänst, elevhälsa och polis). Här lyfts händelser från den senaste veckan samt efter helgen utifrån situationellt perspektiv. Syftet är att samordna kommunens goda krafter så att de är på rätt plats vid rätt tidpunkt.

Kommunvakter

Nacka kommun har genom företaget Miljonbemanning upphandlat uppdraget ”Kommunvakter”. Det jobbar två personer och en bil, varje dag i veckan mellan kl. 15.00 – 01.00. Utvärdering av denna verksamhet kommer att ske under våren 2024.

Ungdomsutsättning

Var sjätte vecka träffas ungdomssamordnare, polisen, områdespolis, samordnare för unga i riskzon, gruppleddare unga vuxna, socialsekreterare med fokus på ungdomar i riskzon. Avstämning sker för unga i riskzon såväl som ungdomar som redan begått brott (SIG) samt lägesbild för kommunens tre fokusområden, Älta, Orminge och Fisksätra. Har det tillkommit nya ungdomar, har någon lämnat, närmar sig någon frigivning eller har någon nyligen blivit frigiven. Pågår konflikt, vilka platser är aktuella, vad kan vi förvänta oss framåt. Arbetet handlar om hur vi kan stötta varandra utifrån respektive profession.

Individavstämning

Måndagar klockan 10:30-11:00, varje vecka träffas socialsekreterare, ungdomssamordnare från polis, fältassistenter, chef för trygghetsvärdar, stödcentrum, biträdande enhetschef kommunala fritidsgårdar och samordnare för unga i riskzon. På dess veckovisa möten lyfts händelser kring aktuella ungdomar från senaste veckan samt efter helgen - vad har hänt, vad behöver hända och vem gör vad.

Samverkansforum mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)

En gång per månad deltar relevanta aktörer i SSPF-forum som är uppdelat i två delar:

- Allmän del där alla deltagare i SSPF-forum deltar för generell lägesbild och avstämning (30 min). Här deltar även ytterligare aktörer såsom verksamhetschef för Barn och elevhälsan – alla med relevans för generell lägesbild är välkomna.
- Individuell uppdelad efter skola. Här diskuteras ungdomarna individuellt. Polis, representanter från stödcentrum, Mini-Maria samt fältassistenter deltar i alla individdelar. Utöver dessa deltar även biträdande rektorer och skolkuratorer, socialsekreterare, trygghetsvärdar samt fritidsgårdar efter behov och relevans.

Syftet med dessa möten är att rätt aktör sitter på rätt information, att ingen information faller mellan stolarna samt att gemensamt sätta en relevant planering för respektive ungdom (vad har hänt, vad behöver hända och vem ansvarar).

Nätverksmöten

Nätverksmöten kallas till vid behov, ej regelbundet. Deltar gör aktuell ungdom och vårdnadshavare tillsammans med relevanta aktörer.

Tryggheten i fokus när kommunen bygger nytt eller bygger om

Arbetet med att få med ett brottsförebyggande perspektiv i bebyggelseplanering fortsätter att utvecklas. En brottskonsekvensanalys skall genomföras i alla planärenden i Nacka men uppfylls inte fullt ut, vilket framför allt beror på att många planer inte berörs av den brottsförebyggande aspekten. En annan anledning är brist på kunskap hos kommunens planarkitekter kring brottsförebyggande bebyggelseplanering. Under 2023

har en utförlig brottskonsekvensanalys genomförts i ett av de kanske största pågående planprojekten, Tryckluftsfabriken.

Minska nyrekryteringen till kriminella gäng och öka insatserna för personer som vill hoppa av

Samverkan unga i riskzon för kriminalitet och missbruk SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) och SIG (sociala insatsgrupper)

Vid ingången till 2023 var 72 ungdomar aktuella för SSPF och vid årsskiftet 2023/2024 hade detta ökat till 117 ungdomar. Inflödet har varit konstant under året. Utifrån utökad personalstyrka i och med statliga medel och finansiering via kommunens framtidsfond, har inkomna förfrågningar kunnat mötas upp. Av de 117 ungdomar som är aktuella för SSPF är 39 flickor, vilket är positivt utifrån kunskapen kring hur flickor kopplade till kriminalitet generellt sett faller mellan stolarna i förhållande till samhällets stödinsatser. Barnen som varit aktuella för SSPF är mellan 9–19 år. Under det gångna året har även 17 ungdomar avslutats.

Tonvikten för SSPF-arbetet ligger fortsatt på områdena Fisksätra, Orminge och Älta. Samordnare har under året bjudits in för att presentera Nackas SSPF-arbete för flera stadsdelsförvaltningar i Stockholm stad där den genomgående återkopplingen har varit hur pass väl samverkan fungerar i Nacka. En förutsättning för det växande SSPF-arbetet är den goda samverkan med polis, grundskolor (kommunala och privata), civilsamhället och näringsidkare. Utöver arbetet i Nacka har samordnarna utvecklat samverkan med Värmdös SSPF och har samtycke från vårdnadshavare att arbeta över kommungränserna för de ungdomar som vistas både i Värmdö och Nacka. Individbaserad systematisk uppföljning genomförs kontinuerligt för att bland annat följa nöjdheten kring SSPF-insatserna. Av de som ingår i underlaget hittills är 92 procent av de unga mycket nöjda eller ganska nöjda med stödet och samtliga föräldrar är mycket nöjda eller ganska nöjda med stödet.

I slutet av 2023 startades ett projekt kring feriearbete riktat till 13–14 åringar i Fisksätra i syfte att bryta riskbeteenden och undvika att ungdomar lockas av pengar genom kriminell verksamhet. Under året har totalt sex ungdomar varit aktuella för SIG (social insatsgrupp). En av dem avslutades under året.

Samverkan mellan kommun och polis

Lokalpolisområde Nacka har en samverkansöverenskommelse som reglerar ambition och förutsättningar för samverkan mellan lokalpolisområde Nacka och respektive kommun Nacka, Värmdö samt Tyresö som sträcker sig mellan 2022–2024.

Polisen och respektive kommun ska tillsammans upprätta en årlig plan för samverkan samt aktivitetsplanering inom ramen för respektive prioriterat samverkansområde. Av

aktivitetsplaneringen ska ansvarig, tid för genomförande samt respektive parts åtaganden framgå. Aktivitetsplanerna följs upp årligen. Utifrån en sammanfattning av medarbetardialoger, samverkanspartners bild och beskrivning av brottsligheten i kommunen, brottsstatistik, polisregion Stockholm, trygghetsundersökningen 2023 och incidentrapporteringsystemet KIA inom Nacka kommun.

2023 har följande fem områden identifierats och prioriterats för polis och kommun att samverka inom:

- Områden med kriminell påverkan
- Unga i riskzon för kriminalitet
- Särskilt utsatta brottsoffer
- Platssamverkan
- Förebyggande insatser mot livskvalitébrott (mängdbrott)
- Förebyggande insatser mot välfärdsbrott.

Utifrån dessa prioriterade områden identifierades 27 insatser som skulle genomföras under 2023. Av dessa har 16 insatser slutförts och 11 är fortgående, det vill säga har påbörjats. En insats är ännu inte åtgärdad.

Välfärdsbrott, bedrägerier och våld i nära relation

Nacka kommun startade arbetet mot välfärdsbrottslighet våren 2023 med en stor konferens för chefer i kommunen som belyste ämnet med både interna och externa föreläsare från SKR, Stockholms stad och polisen. Även en kartläggning av välfärdsbrott i kommunen har även genomförts genom intervjuer med kommunens direktörer. En analys och ett åtgärdsprogram har tagits fram utifrån kartläggningen och ett antal utbildningar genomförts, bland annat mot otillåten påverkan.

En kampanj tillsammans med polisen kring bedrägerier mot äldre genomfördes under hösten 2023 och riktade sig till samtliga medborgare 65 år och äldre. Föredrag om bedrägerier har även genomförts av PRO-föreningar och fyra SPF-föreningar. En trygghetsdag för äldre har genomförts i Boo folketshus där även bedrägerier togs upp. Även en kampanj kring våld i nära relation har genomförts där kommunen satte upp information på platser där kvinnor kan vara ifred (till exempel på damtoaletter, i omklädningsrum och tvättstugor) med information om vart man kan vända sig om man är utsatt för våld i nära relation. Informationen presenterades på ett antal olika språk.

Trygghetspaket

I mål och budget för 2018–2020 fattade kommunfullmäktige beslut om att anslå fem miljoner kronor i ett särskilt trygghetspaket. Kommunstyrelsen fick avgöra hur pengarna skulle prioriteras. 2019 utökades trygghetspaketets anslag till 6 mkr varav 1 mkr avsattes för socialnämndens arbete med polar- och ungdomsverksamheten. Sedan dess har avsatta medel för trygghetspaketet legat kvar på denna nivå fram till 2023 då medel till

socialnämndens arbete med polar- och ungdomsverksamhet flyttades bort från trygghetspaketet. Medlen används bland annat till trygghetsvårdar, stöd till nattvandrarerna och kamerabevakning samt brottsförebyggande insatser i samverkan med lokala aktörer i respektive kommundel. Av de avsatta medlen för trygghetspaketet 2023 har 4,3 miljoner kr förbrukats. Bedömningen är att medlen i trygghetspaketet varit väl avvägda och prioriteringen och att prioriteringen för 2024 blir ungefär densamma som tidigare år, bortsett från ytterligare satsningar på trygghetsvårdar och kampanjer mot bedrägerier, våld i hemmet och nedskräpning. Mer om satsningarna inom trygghetspaketet finns att läsa i tjänsteskrivelsen Trygghetspaketet 2024 (KFKS-2024-00430).

Polisanmälda brott

Trenden i Nacka för polisanmälda brott är tydligt nedåtgående om man ser över en fyraårsperiod (-23% år 2020 – 2024). Särskilt tydligt ser vi en nedgång av skadegörelsebrotten (-72% år 2020 – 2024). Bedrägeribrott är det enda brott med en tydligt ökande trend under denna period. (+46% år 2020 – 2024). Denna trend ser likadan ut i samtliga kommundelar, med viss variation vad gäller den faktiska procentsatsen.

Kommundel	2020 jämfört med 2023		
	Antal brott	Skadegörelse	Bedrägerier
Boo	-26	-74	50
Fisksätra/Saltsjöbaden	-18	-77	40
Sicklaön	-27	-74	43
Älta	-22	-64	50
Totalt	-93	-289	183

Utmaningar för kommande år

2024 skall samverkan kring det lokala brottsförebyggande arbetet som genomförs i arbetsgrupperna fortskrida, utvecklas och effektiviseras. Inom området välfärdsbrottslighet skall ett antal insatser ske inom kommunens verksamheter utifrån den kartläggning och analys som genomfördes 2023. Ett fokuserat arbete inom ramen för Framgång Fisksätra fortgår under 2024.

Ett fortsatt fokus på den brottsförebyggande/trygghetsskapande aspekten när kommunen bygger nytt eller bygger om. Vare sig det gäller stadsbyggnad, infrastruktur eller samhällsbygge, så måste tryggheten vara i fokus, vilket kommer att följas upp. Idag finns emellertid inte några mål eller resultatindikatorer för detta i miljö- och stadsbyggnadsnämnden.

En ny samverkansöverenskommelse mellan kommun och polis skall tas fram och beslutas om i styrgruppen under 2024. Ytterligare ett arbete som kommer att utvecklas

och intensifieras under 2024 är näringslivets roll i det brottsförebyggande arbetet. Den nya lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196) som trädde i kraft i juli 2023, ska också implementeras i kommunens alla verksamheter. Enligt lagen ska kommunen ta fram en lägesbild över brottsligheten för att beskriva brottslighetens omfattning, konsekvenser och orsaker. Utifrån lägesbilden ska kommunen ta ställning till åtgärder och besluta om en åtgärdsplan innan den 1 juli 2024.

Ett sista fokus utifrån den problembild vi har i Nacka är bedrägerier, vilket är det enda brottet som ökar i Nacka. Detta arbete kommer att utvecklas och intensifieras under 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunstyrelsens arbetsutskott har ingen egen budget utan trygghetspaketet finansieras via kommunstyrelsen. Av de avsatta medlen för trygghetspaketet har 5,3 miljoner kr av 6 miljoner kr förbrukats. 2024 har samma summa för trygghetspaketet avsatts, 6 mkr, som föregående år. Inom lagen för kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196) får kommunen årligen generella statliga bidrag för det brottsförebyggande arbetet med 23 kr per invånare, totalt cirka 2,5 mkr för 2024, som är menat att användas för detta syfte.

Konsekvenser för barn

Stora delar av KSTU:s arbete inklusive trygghetspaketet är inriktat på att skapa en tryggare miljö för barn och ungdomar i Nacka, både på kort och lång sikt. Polarna, trygghetsvårdar och SSPF är några exempel på insatser som årligen genomförs och bidrar till trygghet och säkerhet för barn och unga.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 25 mars 2024

Bilaga 1: Plan för samverkan kommun och polis

Henrik Ahl
Stabs- och säkerhetsdirektör
Säkerhetsfunktionen

Jonas Raber
Säkerhetschef
Säkerhetsfunktionen

Jan Landström
Biträdande säkerhetschef
Säkerhetsfunktionen